

Smittsäkrad Besättning

Är du med i något av de frivilliga salmonellaprogrammen? Har du någonsin funderat på hur du på bästa sätt förbättrar smittskyddet i din besättning? Då gäller det här i högsta grad dig! I år ersätts de tre frivilliga salmonellaprogrammen av ett enda heltäckande smittskyddsprogram- Smittsäkrad Besättning Gris. Håll ögon och öron öppna efter mer information från din hälsokontrollorganisation, djurhälsoveterinär eller besättningsveterinär. Här kommer lite förhandsinformation.

FRIDA KARLSSON

Gård & Djurhälsan

Det nya smittskyddsprogrammet Smittsäkrad Besättning Gris startar under 2016. Syftet är att höja smittskyddet i

svenska grisbesättningar. Målet är förhindra utbrott och spridning av smittsamma sjukdomar. Genom att jobba med

smittskydd långsiktigt och strukturerat förebygger du sjukdomsutbrott. Du förbättrar också på sikt både djurhälsa och produktionsresultat.

Detta är den tredje delen av fem i en artikelserie om det nya smittskyddsprogrammet. Denna gång handlar det bland annat om kadaverhantering, foderhantering och andra djurslag på gården. Det här är en chans att få förhandsinformation om programmet, men observera att det fortfarande kan ske vissa ändringar eller omformuleringar i

Artikelserie

Del 3 av 5.
Tidigare artiklar är publicerade i nummer 10 2015 och nummer 1 2016.

regelverket eftersom programmet ännu inte är antaget av Jordbruksverket.

Kadaverhantering

Förvaringen av kadaver kan ske i tunna eller på hårdgjord yta. Den hårdgjorda ytan måste inte vara betong, asfalt eller sten, det kan vara en hård grusplan. Det viktiga är att avrinning inte kan ske ned i ett dike, ut på en åker eller i en hage, alternativt in i djurutrymmen eller foderutrymmen. Det är också viktigt att täckning av kadaver sker så att inte skadedjur eller husdjur kommer åt kadavren. En hel presenning som hålls ned med stenar är till exempel godkänt. Dessutom ska kadaver hanteras och förvaras lämpligt och med hänsyn till allmänheten.

Täckning av kadaverplats måste ske så att inte skadedjur eller husdjur kommer åt kadavret.

ILLUSTRATION: JOHAN WIKESTEDT

Det finns inga mått i meter angivna mellan

uppsamlingsplatsen och besättningen. Det är inte enbart avståndet som har betydelse. En samlad bedömning av alla faktorer som kan ha betydelse görs av veterinären vid besöket. Vid besöket diskuterar ni igenom färdvägen för kadaverbilen. Finns till exempel möjlighet att lägga uppsamlingsplatsen på annat ställe för undvikande av att bilen måste korsa gårdsplanen? Om man har en kadavertunna kanske man kan köra ut den närmare vägen vid dagar för upphämtning?

Om besättningen har en förbränningsanläggning, gårdspanna, kommer

Grund

1. Besättningen ska anlita tjänst med möjlighet till hämtning av kadaver eller ha en av myndigheten godkänd förbränningsanläggning.
2. Kadaver ska i avvaktan på hämtning/bränning förvaras i sluten tunna eller container alternativt förvaras väl täckta på en hårdgjord yta.
3. Slutlig upphämtningsplats för kadaver ska placeras så att hämtning kan ske på ett smittsäkert sätt.

godkännandet av den kontrolleras vid första besöket i besättningen.

Gris- snart verklighet!

Foder, strömedel och vatten

För de flesta lantbruksföretag som hanterar foder räcker det att anläggningen är registrerad, men i vissa fall måste också anläggningen vara godkänd. Detta gäller bland annat vid egen tillverkning av foder som innehåller läkemedel. Vid inköp från grannar så ska även grannen finnas med på listan över registrerade foderanläggningar, med undantag för om grannen endast direktförsäljare av mindre än 10 ton torrsustans primärproducerat foder per år till lokala jordbruksföretag belägna inom 50 kilometer.

En god foderhygien är mycket betydelsefull för smittskyddet. Vid besöket kan du förvänta dig att området runt foderkvarnar och silos inspekteras. Veterinären kontrollerar att det är rent och snyggt i och runt foderanläggningar och foderkök. För anslutning kan en viss mängd foderspill accepteras. Detta noteras då med anmärkning och tas med i åtgärdsplan. Större mängder foderspill där till exempel delar av eller hela golvytor är täckta bedöms som oacceptabelt och kräver återbesök.

Foder, foderråvaror och halm ska förvaras hygieniskt säkert. För kraftfoder innebär det i normalfallet lagring i utrymmen med tak och fyra väggar. Halm ska förvaras under tak. Ensilage, om man använder det, kan lagras i storbal eller liknande. Öppna foderfickor/silos på logar är tillåtna under förutsättning att portar, luckor med mera till logen hålls stängda.

Veterinären överblickar också eventuell förekomst av fåglar, råttor och möss i anläggningarna. Om utomhusutfodring förekommer kontrolleras att vatten- och foderanläggningar är utformade så att fåglar och skadedjur hindras från att förorena

Grund

1. Inköp av fodermedel ska endast ske från foderföretag registrerade hos Jordbruksverket. Om egna råvaror används ska de vara av god hygienisk kvalitet.
2. Foder, foderråvaror och strömedel ska lagras hygieniskt säkert och så långt det är möjligt vara väl skyddade för fåglar, gnagare och andra skadedjur.

Spets

1. Visuell hygienisk kontroll av silos, tankar, och andra förvaringsutrymmen ska ske regelbundet. Rutiner för detta ska finnas skriftligt noterade.
2. Det ska finnas en skriftlig plan för att vid behov kunna rengöra foder- och vattenanläggning.

vatten och foder. Det kan till exempel handla om tak eller andra anordningar. I möjligaste mån ska fåglar hållas utestängda från anläggningarna, men naturligtvis är det svårt att helt efterleva detta. Största risken för smittspridning utgör sannolikt måsar, duvor med mera som förflyttar sig mellan olika områden, speciellt sådana som trivs i närhet av sopstationer.

För den högre nivån, Spets, kommer veterinären också, i besättningar med blötfodersystem, öppna tanklock och kontrollera förekomsten av

Vid besöket inspekteras foderköket.

FOTO: MONIKA LÖFSTEDT

Foder ska lagras hygieniskt säkert och så långt det är möjligt vara väl skyddat från fåglar och andra skadedjur. ILLUSTRATION: JOHAN WIKESTEDT

beläggningar och mögel. Se särskilt med så kallade buffertvattentankar, där kraftig bakterietillväxt inte är ovanligt. Om sådana tankar ska användas bör de vara helt slutna så att organiskt material som gynnar bakterietillväxt inte kan komma in i tanken.

För Spets-nivån ska även någon form av skriftlig dokumentation som anger vilka rutiner för hygienkontroll som tillämpas i besättningen finnas. Viktigt är att tidsintervallen för de olika momenten anges. Vad gäller rengöring av fodersystem

finns inte något krav på årlig eller regelbunden rengöring, men det ska finnas en plan för hur rengöring går till om behov finns, till exempel i form av instruktioner från tillverkaren om hur fodersystemet kan rengöras.

Övrigt

Syftet med de här reglerna är att förhindra att smitta förs in i, runt i eller ut ur besättningen via andra produktionsdjur, sällskapsdjur eller skadedjur.

Om du har andra djurslag på gården, till exempel nötkreatur, så ska de hållas i byggnader/avdelningar med separat ventilation och gödselhantering. De ska också vara anslutna till Smittsäkrad besättning för nöt, eller, under en övergångsperiod, till Frivilliga salmonella-programmet för nöt. Om du har höns eller matfågel ska de vara anslutna till Frivilliga salmonellaprogrammet för höns respektive matfågel. Alpackor ska vara anslutna till tuberkulosprogrammet för alpaka.

Med samma smittskyddsenhet menas att djuren har direkt eller indirekt kontakt. Indirekt kontakt kan till exempel vara samma skötare, om man inte byter kläder/stövlar och tvättar och desinficerar händer mellan djurgrupperna, samma redskap eller delade flöden och transportvägar.

Det är ganska vanligt att personal får ha med sig sina hundar till grisbesättningarna. De ska hållas utanför grisstallar/avdelningar. I besättningar som vill ansluta sig till Spets skall de dessutom hållas utanför inre område. Det kan alltså

Grund

1. Andra djurslag inom samma smittskyddsenhet som grisarna ska, om det finns ett sådant, vara anslutna till ett förebyggande smittskyddsprogram godkänt av Jordbruksverket.
2. När andra djurslag hålls inom samma smittskyddsenhet som grisarna ska dessa hållas i byggnader/avdelningar helt avskilda från grisstallen med separat ventilation och gödselhantering. Vid utvistelse får inget sambete ske med andra produktionsdjur och hästar.
3. Hundar, katter och andra sällskapsdjur ska i den mån det är möjligt förhindras tillträde till avdelningar/stallar/hägn med grisar.
4. Den allmänna ordningen i och utanför grisstall, hägn och personalutrymmen skall vara godtagbar. Vad gäller den allmänna ordningen skall markområdet inom två meter runt grishuset och foderanläggningarna vara fri från hög växtlighet och skräp och får inte utgöra någon allmän uppsamlingsplats för byggnadsmaterial, förbrukade inredningar med mera.
5. Regelbunden skadedjursbekämpning ska tillämpas genom att besättningen anlitar professionell skadedjursbekämpare.

även gälla angränsande utrymmen som korridorer, foderkök, personalutrymmen med mera, beroende på var man drar gränsen mellan yttre och inre område. Bäst är om speciella hundgårdar kan inrättas.

Katter ska inte vistas inne i grisstallarna. För Spetsnivån, där man har en tydlig gräns mellan yttre och inre område, gäller dessutom att katter skall hållas utanför slutna avdelningar/utrymmen i inre område. Det kan vara svårt att stänga ute katter från logar och lösdrifter, men i en stängd avdelning ska katters vistelser undvikas. Det är inte acceptabelt att katten

ligger under värmelampan i gränsningsavdelningen, vare sig för Grund- eller Spets-nivån.

Viktigt är att regelbunden skadedjursbekämpning tillämpas. Eftersom många roden-ticider i dag endast får användas av professionella utövare ska besättningen vara ansluten till någon firma (exempelvis Anticimex) som har kunskap om skadedjursbekämpning och tillgång till effektiva metoder.

Spets

Hundar, katter och andra sällskapsdjur ska inte vistas i slutna anläggningar/grisstallar/avdelningar och angränsande utrymmen som hör till inre område. (till exempel korridor, personalutrymmen eller foderkök). Undantag är vallhundar som utför ett arbete och som då tillfälligt behöver vistas i ett hägn.

Mer information

På webbplatsen smittsäkra.se finns mer information om programmets innehåll och vilka krav som ska uppfyllas för att bli ansluten till programmet. Där finns också ett självtest och praktiska smittskyddsråd: www.smittsäkra.se. Vi går också igenom kraven inom olika områden i denna artikelserie om du hellre läser om dem i tidningen.

Besättningar som idag är med i något av de frivilliga salmonellaprogrammen får inför programstart mer information om Smittsäkrad Besättning Gris. Din

hälsokontrollorganisation kan välja att kommunicera denna information på olika sätt, till exempel genom mailutskick, information hem i brevlådan eller via webbsidor. Inför programstart kommer alla djurhälsoveterinärer, och dessutom många besättningsveterinärer, att kunna informera dig hur anslutningen går till.

ÄR DU INTRESSERAD AV ATT ANSLUTA DIN BESÄTTNING?

Gå in på www.smittsäkra.se och gör en intresseanmälan redan nu! Intresseanmälan är inte

bindande. Vid programstart blir du kontaktad och får information om hur du går till väga för att ansluta dig. Bland annat krävs inloggningsuppgifter till programmets webbsystem. Du kan också ringa programadministratör Anna-Greta Enström och göra en intresseanmälan.

Anna-Greta Enström,
programadministratör
Smittsäkrad Besättning Gris
Gård & Djurhälsan
0511-67662, 076-128 38 43
anna-greta.enstrom@gardochdjurhalsan.se

VILL DU VETA MER OM SMITTSÄKRAD BESÄTTNING GRIS?
Kontakta programansvarig veterinär Rebecka Westin.

Rebecka Westin,
programansvarig veterinär
Smittsäkrad Besättning Gris
Gård & Djurhälsan
0511-135 82, 072-706 25 82
rebecka.westin@gardochdjurhalsan.se